

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Гж ап 3/2023
Рев 5877/2023
29.03.2023. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Јелице Бојанић Керкез, председника већа, Весне Станковић и Радославе Мађаров, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., кога заступа Соња Манојловић, адвокат из ..., и тужиоца ББ из ..., против туженог „Сава неживотно осигурање“ адо из Београда, кога заступа Катарина Милосављевић, адвокат из ..., ради накнаде штете, одлучујући о жалби тужиоца АА изјављеној против решења Апелационог суда у Београду РЗ 24/22 од 26.12.2022. године и о ревизији тужиоца АА изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 4293/18 од 11.09.2019. године, у седици већа одржаној дана 29.03.2023. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБАЦУЈЕ СЕ као недозвољена жалба тужиоца АА изјављена против решења Апелационог суда у Београду РЗ 24/22 од 26.12.2022. године.

ОДБИЈА као неоснована ревизија тужиоца АА изјављена против дела првог става изреке пресуде Апелационог суда у Београду Гж 4293/18 од 11.09.2019. године, којим је потврђен четврти став изреке пресуде Првог основног суда у Београду П 21247/11 од 11.09.2017. године.

Образложење

Пресудом Првог основног суда у Београду П 21247/11 од 11.09.2017. године, првим ставом изреке, дозвољено је преиначење тужбе. Другим ставом изреке, делимично је усвојен тужбени захтев тужиоца АА из ... и обавезан тужени да му на име накнаде нематеријалне штете на име претрпљених душевних болова због умањења опште животне активности исплати износ од 70.000,00 динара са законско затезном каматом од 11.09.2017. године до исплате. Трећим ставом изреке одбијен је као неоснован тужбени захтев којим је тражено обавезивање туженог да тужиоцу АА исплати на име претрпљених душевних болова због умањења опште животне активности износ од 30.000,00 динара, на име претрпљених физичких болова 250.000,00 динара, на име претрпљеног страха 150.000,00 динара и на име душевних

болова због наружености 200.000,00 динара, са законском затезном каматом од 04.05.2010. године до исплате, те у делу којим је законска затезна камата на досуђени вид нематеријалне штете тражена за период од 04.05.2010. до 10.09.2017. године. Четвртим ставом изреке одбијен је као неоснован тужбени захтев којим је тражено да се обавезе тужени да тужиоцу АА на име капитализиране ренте исплати износ од 8.350.379,66 динара са законском затезном каматом од 17.01.2017. године, као дана вештачења до исплате и износ од 2.906.379,75 динара на име месечне ренте за период од 01.04.2010. године до 30.12.2016. године, са законском затезном каматом на појединачно означене износе по месецима од последњег дана у наредном месецу до исплате. Петим ставом изреке одбијен је као неоснован тужбени захтев којим је тражена накнада материјалне штете за оштећену гардеробу у износу од 30.000,00 динара са законском затезном каматом од 21.02.2009. године до исплате. Шестим ставом изреке обавезан је тужени да тужиоцу ББ на име нето зарада исплаћених тужиоцу АА исплати појединачно означене месечне износе са законском затезном каматом од њихове доспелости до исплате, износе пореза плаћеног на зараду у означеним износима и законском затезном каматом од њихове доспелости до исплате, као и доприносе на исплаћене зараде у означеним износима и са законском затезном каматом од доспелости до исплате. Седмим ставом изреке обавезан је тужени да тужиоцу АА накнади трошкове парничног поступка у износу од 134.000,00 динара, а тужиоцу ББ у износу од 230.100,00 динара, са законском затезном каматом од извршности пресуде до исплате.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж 4293/18 од 11.09.2019. године, првим ставом изреке, потврђена је пресуда Првог основног суда у Београду П 21247/11 од 11.09.2017. године, у делу трећег става изреке који се односи на претрпљене душевне болове због наружености и у четвртном ставу изреке, а жалба тужиоца АА у том делу је одбијена као неоснована. Другим ставом изреке укинута је пресуде Првог основног суда у Београду П 21247/11 од 11.09.2017. године у другом, преосталом делу трећег става, у шестом и седмом ставу изреке и у том делу предмет враћен првостепеном суду на поновно суђење.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, у делу којим је одлучено о захтеву за ренту, тужилац АА је благовремено изјавио ревизију са предлогом да се иста размотри као изузетно дозвољена, у смислу члана 395. ЗПП („Службени гласник РС“ бр. 125/04 и 111/09), погрешно се позивајући на члан 404. ЗПП („Службени гласник РС“ бр. 72/11...18/20).

Решењем Апелационог суда у Београду РЗ 24/22 од 26.12.2022. године није предложено Врховном касационом суду одлучивање о ревизији тужиоца АА, изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 4293/18 од 11.09.2019. године.

Против наведеног решења тужилац АА је изјавио жалбу из свих законом предвиђених разлога.

Одлучујући о дозвољености изјављене жалбе Врховни касациони суд је имао у виду да се у конкретном случају ради о поступку започетом пре ступања на снагу Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“ бр. 72/11), на који се према члану 506.став 1. овог закона примењују одредбе ранијег Закона о парничном поступку

(„Службени гласник РС“ бр. 125/04 и 111/09). Тај процесни закон предвиђа да се жалба као правни лек може изјавити против пресуде донете у другом степену (члан 355. ЗПП) и против решења првостепеног суда (члан 385. ЗПП). Против одлуке другостепеног суда, правоснажне пресуде донете у другом степену и решења другостепеног суда странке могу изјавити ревизију (члан 394. и члан 412. став 1. ЗПП).

Из наведеног произалзи да Закон о парничном поступку, који се примењује у конкретном случају, не предвиђа жалбу као правни лек који се може изјавити против решења другостепеног суда, што жалбу тужиоца АА изјављену против решења Апелационог суда у Београду РЗ 24/22 од 26.12.2022. године чини недозвољеном.

Из наведених разлога, применом члана 411. у вези са чланом 373. став 1. тачка 1. ЗПП („Службени гласник РС“ број 125/04 и 111/09), одлучено је као у првом ставу изреке ове пресуде.

Испитујући дозвољеност ревизије изјављене против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 4293/18 од 11.09.2019. године у смислу члана 401. став 2. тачка 5. ЗПП („Службени гласник РС“ број 125/04 и 111/09), који се примењује на основу члана 506. став 1. („Службени гласник РС“ број 72/11), а у вези са чланом 23. став 3. Закона о изменама и допунама Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“ број 55/14), Врховни касациони суд је утврдио да је ревизија тужиоца АА дозвољена.

Тужба у овој парници поднета је дана 03.10.2021. године. Поднеском од 09.02.2017. године тужба је преиначена повећањем тужбеног захтева за накнаду штете, о коме је одлучено првостепеном пресудом.

Другостепена пресуда је донета дана 11.09.2019. године, а висина побијаног дела првог става изреке другостепене пресуде износи 11.256.759,41 динара, односно 90.874,56 евра (на дан 09.02.2017. године један евро је износио 123,8714 динара).

Према члану 23. став 3. новела Закона о парничном поступку објављених у „Службеном гласнику РС“ број 55/14, ревизија је дозвољена у свим поступцима у којима вредност предмета спора побијаног дела прелази динарску противвредност од 40.000 евра по средњем курсу Народне банке Србије на дан подношења тужбе, који нису правоснажно решени до дана ступања на снагу овог закона (31.05.2014. године).

Правноснажна другостепена пресуда, која се ревизијом побија, донета је дана 11.09.2019. године, односно после ступања на снагу наведених новела Закона о парничном поступку, па како висина побијаног дела прелази динарску противвредност износа од 40.000 евра ревизија је дозвољена.

Испитујући правилност ревизијом побијане пресуде према члану 399. ЗПП („Службени гласник РС“ број 125/04 и 111/09), Врховни касациони суд је оценио да ревизија није основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 361. став 2. тачка 9. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, дана 21.02.2009. године тужилац је тешко телесно повређен у саобраћајној незгоди коју је скривио осигураник туженог ВВ, правоснажном пресудом Првог основног суда у Београду К 10573/10 од 15.03.2012. године осуђена због кривичног дела тешко дело против безбедности јавног саобраћаја из члана 297. став 3. у вези са чланом 289. став 3. у вези са ставом 1. КЗ РС. Тужилац АА је био везан сигурносним појасом и није био у алкохолисаном стању. Услед прелома пршљенова Ц5, Ц6 и Ц7 вратног дела кичме, протеса мозга и нагњечења главе чеоно десно, исти је трпео физичке болове, секундарни страх, општа животна активност му је трајно и коначно умањена 30%, а естетског наружења нема. У моменту повређивања тужилац АА је, као ..., од2007. године у Адвокатској комори ... по решењу број ... био евидентиран као ... – ... у адвокатској канцеларији тужиоца ББ. Решењем Републичког завода за здравствено осигурање од 08.07.2009. године утврђено је да је тужиочева повреда настала дана 21.02.2009. године евидентирана као повреда на раду и одређена му је накнада за телесно оштећење седмог степена у износу од 2.239,07 динара, која се исплаћује од 14.09.2010. године. По отказу уговора о раду који је тужилац ББ тужиоцу АА дао решењем донетим 31.08.2011. године, тужилац АА се пријавио Националној служби за запошљавање. Вештак економско-финансијске струке је висину изгубљене зараде и будуће капитализиране ренте (која је предмет ревизијског поступка), тужиоцу АА обрачунао на основу уговора о раду закљученог са тужиоцем ББ као послодавцем дана 01.06.2006. године за радно место стручног сарадника са зарадом од 21.000,00 динара месечно (на који износ су плаћани доприноси Републичком фонду за пензијско и инвалидско осигурање), увећаном за износ од 600 евра у динарској противвредности по средњем курсу НБС на дан исплате. Звање дипломираног правника тужилац АА је стекао дана 29.03.2006. године.

Код овако утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је делимично усвојио тужбени захтев за накнаду нематеријалне штете тужиоцу АА и за накнаду материјалне штете у висини исплаћене нето зараде са порезима и доприносима тужиоцу ББ, обрачунату према уговору о раду од 01.06.2006. године, док је тужбени захтев за исплату капитализиране ренте одбио као неоснован, са образложењем да, противно члану 188. ЗОО, тужилац АА није доказао основ овог дела свог потраживања, јер на околност умањења радне способности није предложио доказе, нити је на околност висине изгубљене зараде доставио податке о обиму својих прихода из радног односа након закљученог боловања.

Другостепени суд је првостепену пресуду потврдио у односу на одбијени део тужбеног захтева за накнаду штете по основу естетске наружености и у односу на капитализирану ренту. Сходно члану 231. ЗПП, који регулише правило о терету доказивања, тужилац АА није доказао постојање и степен умањења своје радне способности и висину изгубљене зараде у спорном периоду по окончању боловања. Висина зараде у периоду који је томе претходио и на којој је заснован налаз вештака економско-финансијске струке без утицаја је на висину тражене ренте, а накнада за телесно оштећење, утврђено решењем Републичког фонда ПИО у висини од 40%, није релевантна за утврђење степена умањења радне способности.

Разматрајући ревизијске наводе Врховни касациони суд је оценио да су исти неосновани и да су нижестепени судови правилно применити материјално право када су тужбени захтев за исплату капитализиране ренте одбили као неоснован.

Рента је облик накнаде материјалне штете која се плаћа месечно унапред ако суд не одреди шта друго, с тим што из озбиљних разлога поверилац може захтевати да му се уместо месечне ренте исплати једна укупна сума. Правни појам ренте регулисан је члановима 188. – 197. ЗОО.

Чланом 188. став 1. ЗОО прописано је да се у случају смрти, телесне повреде или оштећења здравља накнада по правилу одређује у облику новчане ренте, доживотно или за одређено време.

У конкретном случају тужилац АА је свој захтев за исплату ренте засновао на тврдњи да је због телесног оштећења онемогућен у стицању зараде у оном обиму који је стицао пре повређивања скривљеног од стране тужениковог осигураника.

Радна способност је способност појединца за обављање посла који се може валоризовати на тржишту рада. Од степена умањења радне способности и од висине зараде очекиване по редовном току ствари након насталог умањења радне способности, зависи висина будуће ренте, коју битну чињеницу је сходно члану 220. ЗПП у вези са чланом 188. ЗОО тужилац АА био дужан да докаже. Доказе на околност умањења своје радне способности и висине зараде по окончаном боловању, тужилац АА није предлагао, па су нижестепени судови правилно применили члан 231. ЗПП када су његов тужбени захтев у том делу одбили као неоснован.

Неосновано се ревизијом указује да тужилац АА није био дужан да доказује постојање умањења своје радне способности и да је у случају сумње првостепени суд по службеној дужности доказе на ту околност требало да одреди, јер је решењем РФ ПИО телесно оштећење код тужиоца АА утврђено у висини од 40%.

Право на накнаду за телесно оштећење регулисано је чланом 17. Закона о пензијском и инвалидском осигурању („Службени гласник РС“ бр. 34/05 са изменама и допунама) у складу са Правилником о утврђивању телесног оштећења („Службени гласник РС“ бр. 105/03 са изменама и допунама). Телесно оштећење је губитак, битније оштећење или знатна онеспособљеност појединих органа или делова тела, што отежава нормалну активност организма и захтева веће напоре у остваривању животних потреба, без обзира да ли за последицу има или нема инвалидност, као трајно смањење или губитак способности за рад. Телесно оштећење за последицу може имати умањење радне способности, али и проценат њеног умањења није нужно сразмеран степену телесног оштећења. Из наведених разлога, тужилац је, применом члана 259. у вези са чланом 7. ст. 1. и 2. ЗПП, био дужан да каже наведену битну чињеницу, од које зависи постојање основа потраживања ренте, чија висина у том случају зависи од зараде која је остварена након окончаног лечења, односно по наступању трајног и коначног стања радне способности. У одсуству предлога за вештачење преостале радне способности и података о висини зараде по закључењу боловања, првостепени суд није био дужан да по службеној дужности приступи извођењу доказа вештачењем, јер таква његова обавеза постоји само у случају недозвољених располагања странака (члан 7. став 3. у вези са чланом 3. став 3. ЗПП).

Ревизијско указивање да је у Закон о адвокатури („Службени гласник РС“ бр. 31/11 и 24/12) неуставно унет појам приправника – волонтера, без утицаја је на одлуку у овој парници имајући у виду да је сходно Закону о Уставном суду („Службени

6

гласник РС“ бр. 109/07...18/13) оцена уставности закона, општих аката и међународних уговора у надлежности Уставног суда.

На основу изнете правне аргументације ревизија тужиоца АА оцењена је као неоснована, сагласно чему је применом члана 405. став 1. ЗПП одлучено као у другом ставу изреке ове пресуде.

Председник већа-судија
Јелица Бојанић Керкез,с.р.

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић